

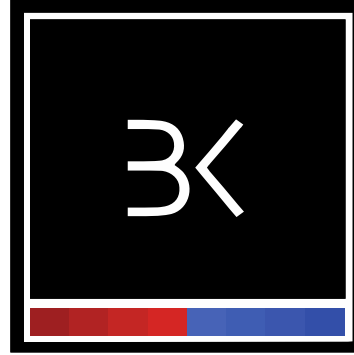
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

10 Temmuz / 2020

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

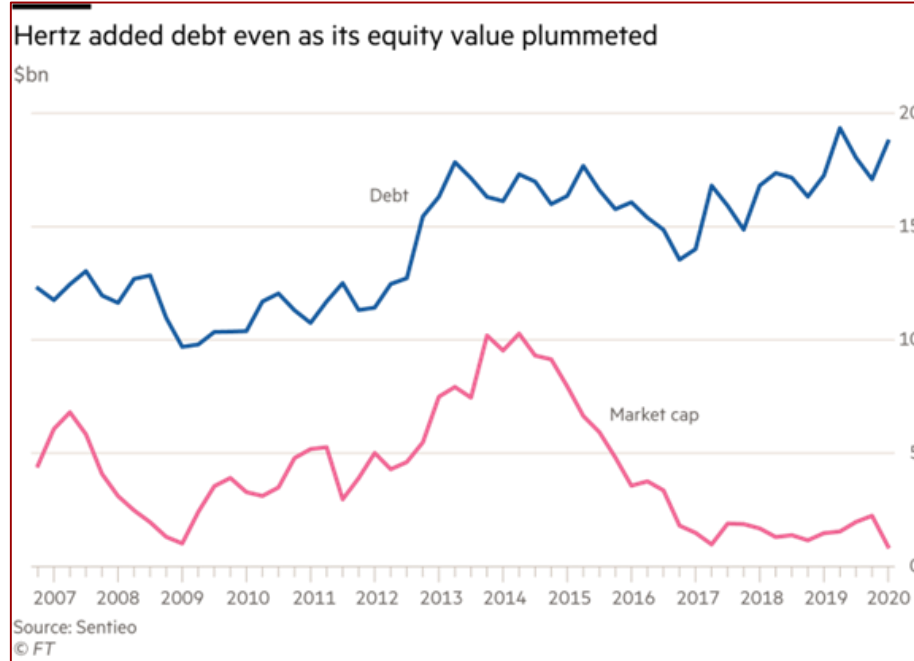
Borçları Katlanarak Artan Bir Ekosistem

- ❑ Covid-19 nedeni ile katlanarak artan kamu borçlarının yanı sıra hali hazırda borcu borçla kapatan dev markaların tahvil ihraçları da parasal kesim dışı borçlanmayı çok yüksek seviyelere getirdi.
- ❑ GSYİH'ları en yüksek olan gelişmiş ekonomilerde görülen borçlanma artışı ise son on yılda ürkütücü boyutlara yükseldi.
- ❑ Bu borçlanmaların veri ve kompozisyonuna değinmek istersek önce ABD'den başlamalıyız: Günümüzde ABD'nin finansal dışı borç rakamı GSYİH'nın neredeyse %80'ine ulaşmıştır. (Aşağıdaki grafik)

Borçları Katlanarak Artan Bir Ekosistem

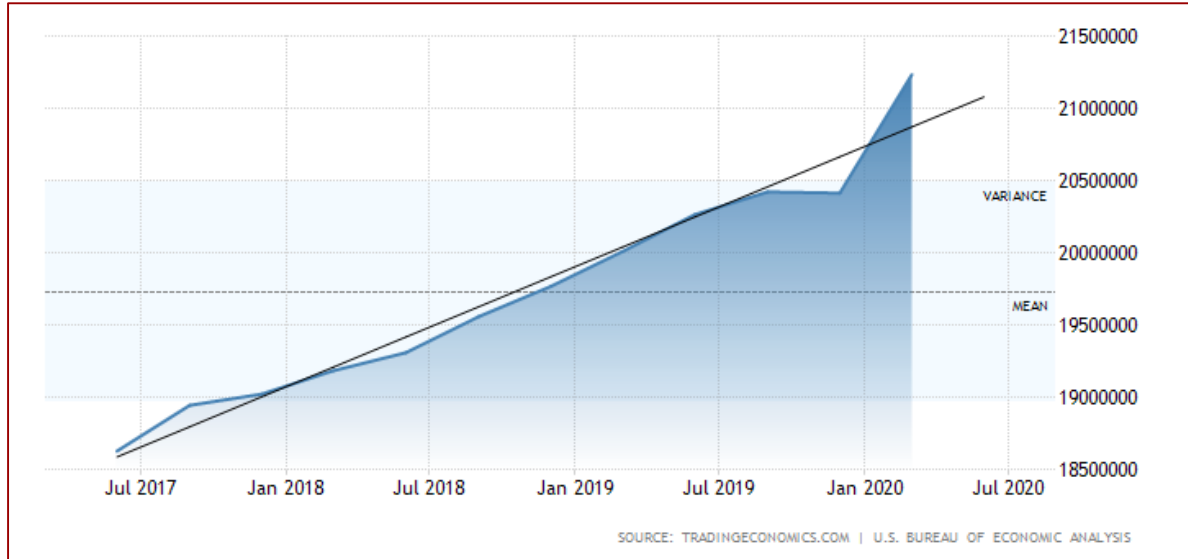
- ❑ ABD özelinde bakacak olduğumuzda Junk firma olarak tabir edilen ve geliri borcunun faizini dahi karşılayamayan firmaların, borç faizlerini fonlamak için tahvil v.b araçlara başvurarak, borçlarını daha da katlamaları, aslında ekonomiye kaydı bir hacim katılmasına neden olmakta, bozuk finansal yapıyı da beraberinde getirmektedir.
- ❑ Söz konusu Junk firmalara en güzel örnek Hertz şirketi olarak gösterilebilir: Piyasa değeri (kırmızı çizgi) sürekli düşmekte olduğu halde borcu (mavi çizgi) sürekli artan junk bir marka..

Borçları Katlanarak Artan Bir Ekosistem

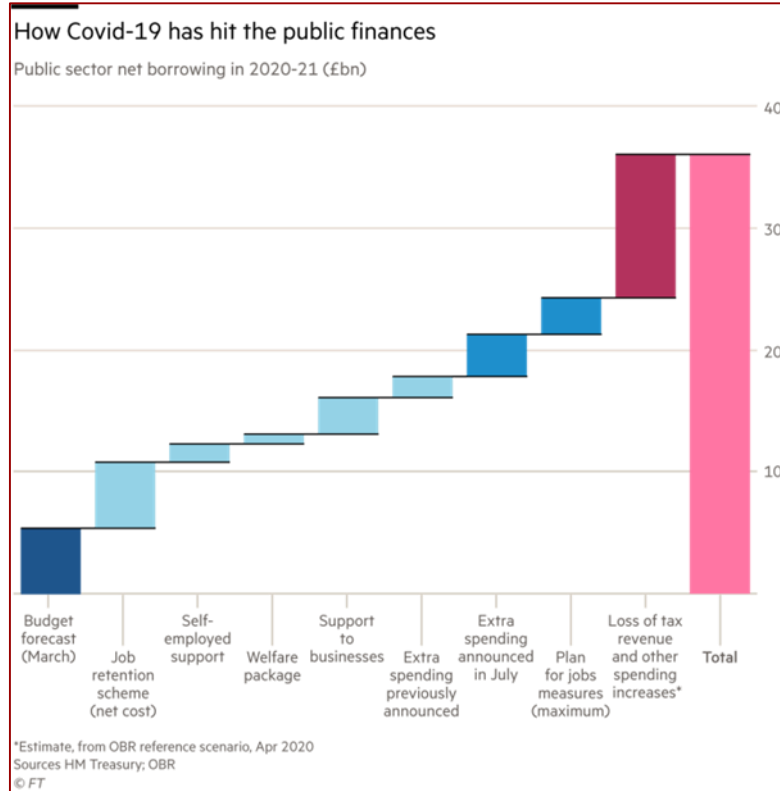
- ❑ ABD'nin dış borç tutarı 2020 ilk çeyrekte 20,4 Trilyon \$'dan 21,2 trilyon \$'a çıkmıştır.
- ❑ Yabancı yatırımcılar tarafından satın alınan kurumsal firma borcu Nisan ayında 6,5 milyar\$'dan hemen hemen iki katına çıkarak 11,6 milyar\$'a ulaştı.

ABD Dış Borç (Milyon \$)

Covid-19 Gelişmiş Ekonomilerde Kamu Borçlanmasını Katladı

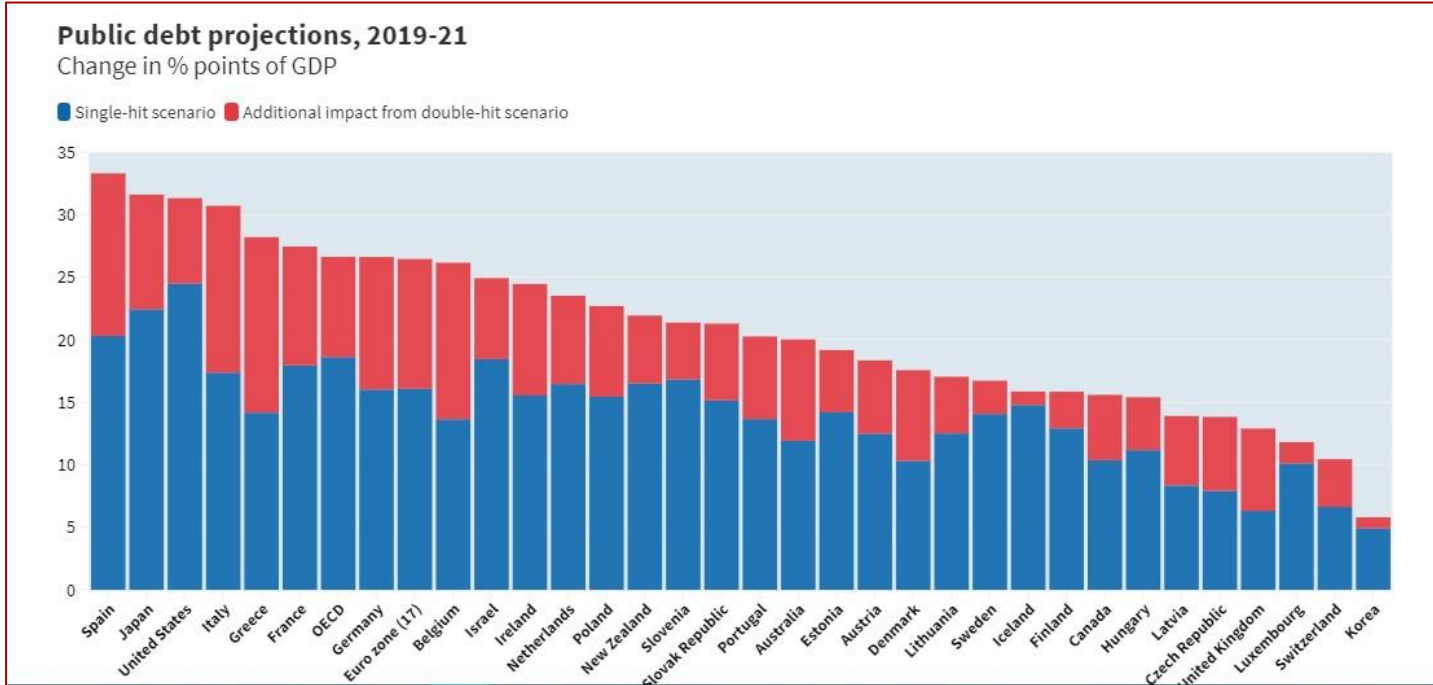
- İngiltere’de kamu bütçesinin Mart ayındaki tahmini ile Covid-19 başından bu yana hükümetin açıkladığı harcamaların kalem kalem gösterildiği aşağıdaki grafikte; en büyük kamu net borçlanma kaleminin vergi kayıplarından oluştuğu; bu kayıplarla beraber oluşacak bütçe açığının yaklaşık 361,5 milyar£’e ulaşacağı öngörülmektedir.

Borçları Katlanarak Artan Bir Ekosistem

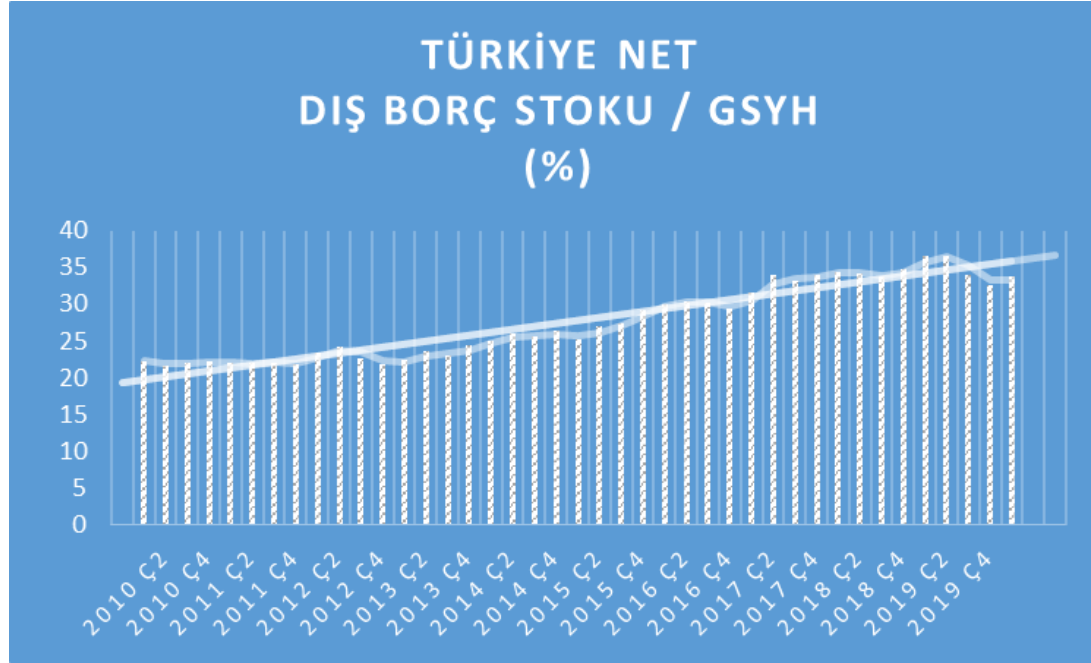
- ❑ OECD'nin Haziran raporunda yer alan çift senaryoya göre belirli ülkelerdeki kamu borcunun GSYİH'a göre artış oranları aşağıdaki gibi tahmin edilmiştir.

OECD -GSYİH Yüzdesine Göre Kamu Borcu Artış Yüzdeleri (Mavi: Baz, Kırmızı : Çift etkili senaryonun ilave etkisi)

Türkiye'nin Dış Borcu

- ❑ 2020 ilk çeyrekte TCMB'nin açıkladığı verilere göre net dış borç stoğunun GSYİH'a oranı %33,8'dir.
- ❑ Özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi tutarı Nisan 2020 itibari ile 173,6 milyar\$, kısa vadeli kredi tutarı ise 8,1 milyar\$ tutarındadır.

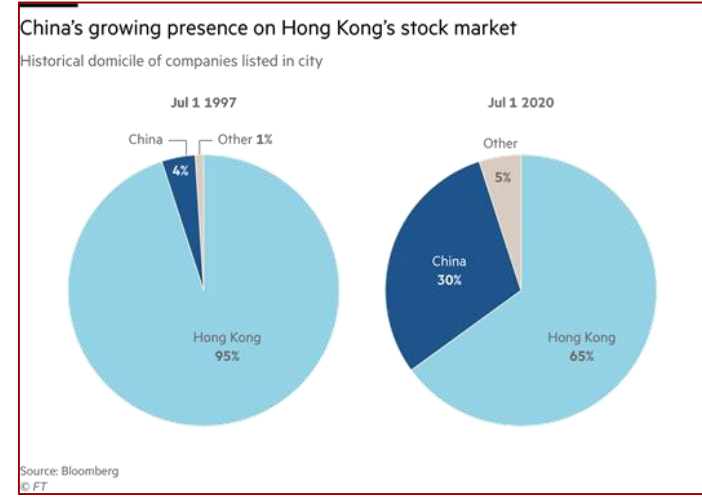
Türkiye'nin Dış Borcu

- ❑ 2020 ilk çeyrekte TCMB'nin açıkladığı verilere göre bankacılık sektörü hariç özel sektör dış borç tutarı yaklaşık 278 milyar\$ olup, 2010 yılından bu yana %1,4 oranında bir artış kaydetmiştir.
- ❑ Söz konusu artışı reel olarak ele alırsak on yıl içerisinde kabaca %10'luk bir özel sektör dış borç artışı gerçekleşmiş diyebiliriz.

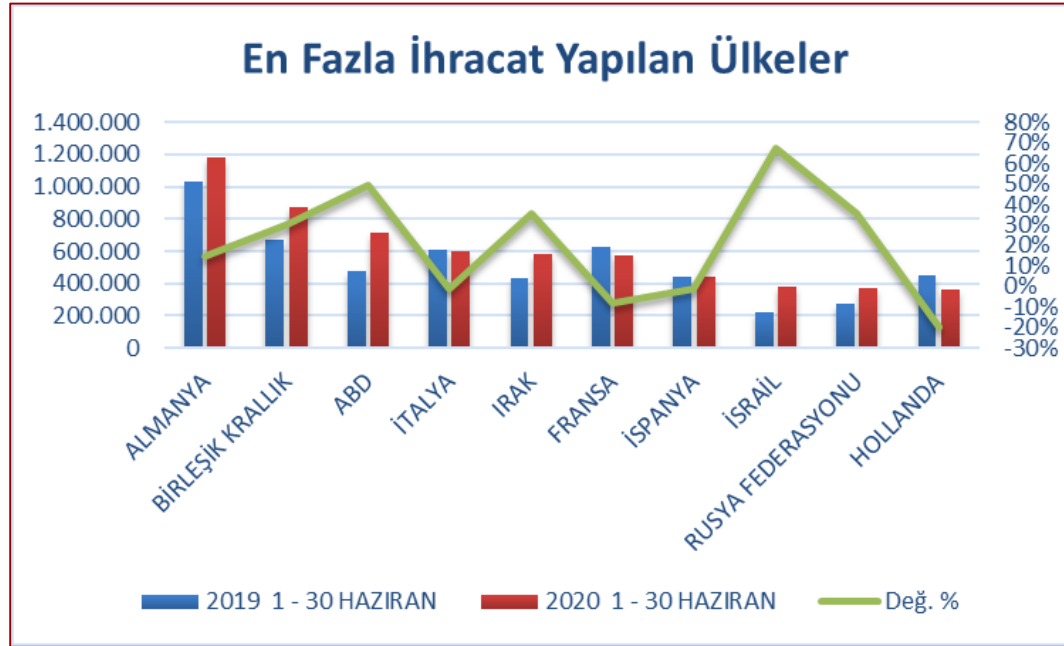
Çin Hisse Senetleri 5 Yılın Zirvesinde

- ❑ Çin ve Hong Kong borsaları tüm siyasi ve ticari engellemelere karşın son haftalarda ciddi bir yükselişe geçti.
- ❑ Aynı zamanda Hong Kong borsalarındaki Çin hisselerinin payı 1997'deki %4 oranından 1 Temmuz 2020 itibari ile %30'a çıkmış durumda.
- ❑ Ancak Çin 9 trilyon dolarlık hisse senedi piyasasında spekülative çılgınlığı hafifletmek için harekete geçti. Borsa, hisse balonu oluştuğuna yönelik endişeleri tetikleyen sekiz günlük yükselişe ara verdi.
- ❑ Resmi yayın olan China Economic, Times Cuma günü boğa piyasasının tehlikelerine karşı uyarıda bulundu. Caixin ise regülatörlerin yatırım fonu şirketlerinden yeni ürünlerinin miktarını sınırlamalarını talep ettiği belirtti.

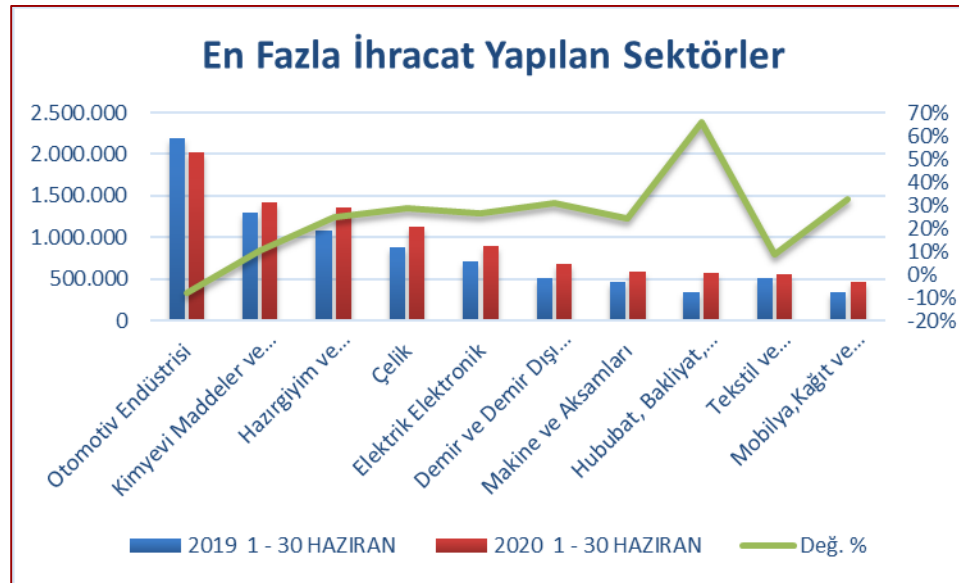
Türkiye İhracatı-Haziran/2020

- TİM verilerine göre Ocak-Haziran arası dönemlere bakıldığında 2019 ve 2020 yılları itibari ile en yüksek tutarlı ihracat verilerine bakıldığında 2020 ocak- haziran döneminde 1,18 milyar\$ olarak Almanya'ya, 874 milyon\$ ise İngiltere'ye ihracatımız mevcut.

Türkiye İhracatı-Haziran/2020

- En fazla ihracat yapılan 10 sektör TİM verilerine göre grafikte görülmekte olup, 2020 Ocak-Haziran döneminde 2019'un aynı dönemine göre artış gösteren sektörler sırası ile tarım ürünleri (bakliyat), mobilya, kağıt ve orm ürünleri, demir ve demir dışı metaller olup, otomotiv düşüş kaydetmiştir.
- Sadece bu ürün kompozisyonu bile Covid-19'un ihracata olan etkisini göstermekte yeterlidir.

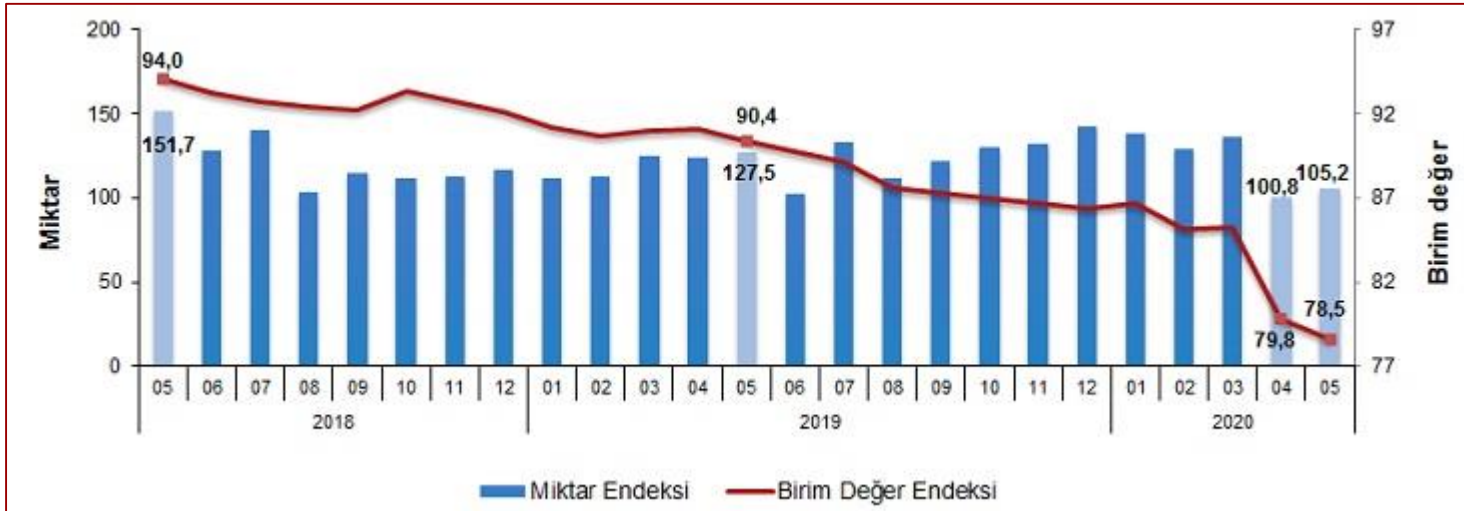
Dış Ticaret Endeksleri – Mayıs/2020

- ❑ İhracat birim değer endeksi Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %3,5 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %3,4 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) %3,0, yakıtlarda %60,8 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %2,3 azaldı.
- ❑ İhracat miktar endeksi Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %38,7 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %23,3, ham maddelerde (yakıt hariç) %27,0, yakıtlarda %16,3 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %44,3 azaldı.

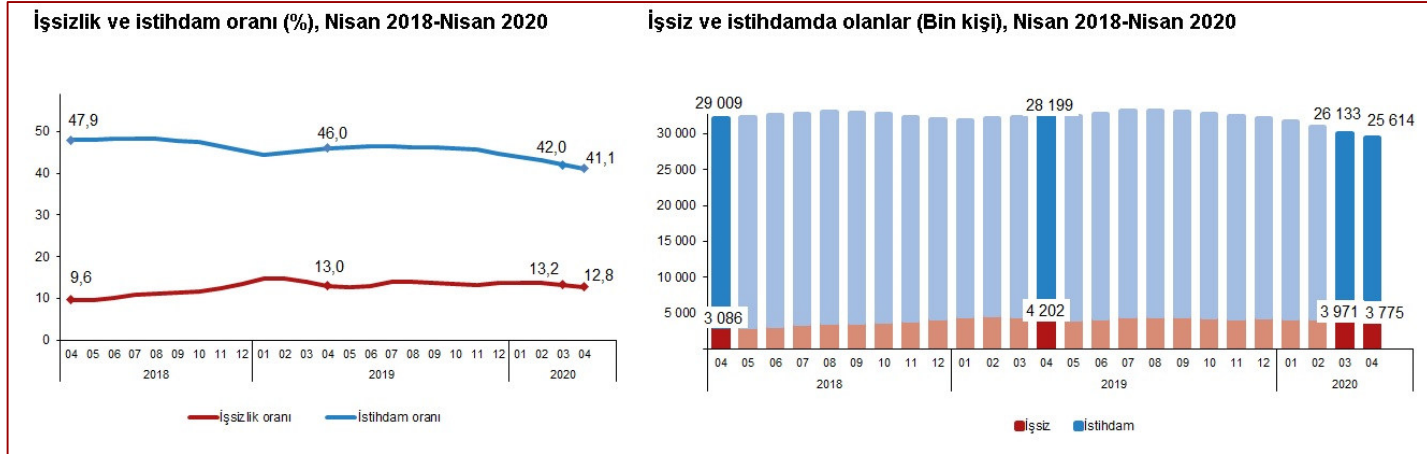
Dış Ticaret Endeksleri – Mayıs/2020

- ❑ İthalat birim değer endeksi Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %13,1 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %2,6 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) %11,8, yakıtlarda %54,1 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %5,9 azaldı.
- ❑ İthalat miktar endeksi Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %17,5 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %23,1, ham maddelerde (yakıt hariç) %12,2, yakıtlarda %26,4 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %22,7 azaldı.

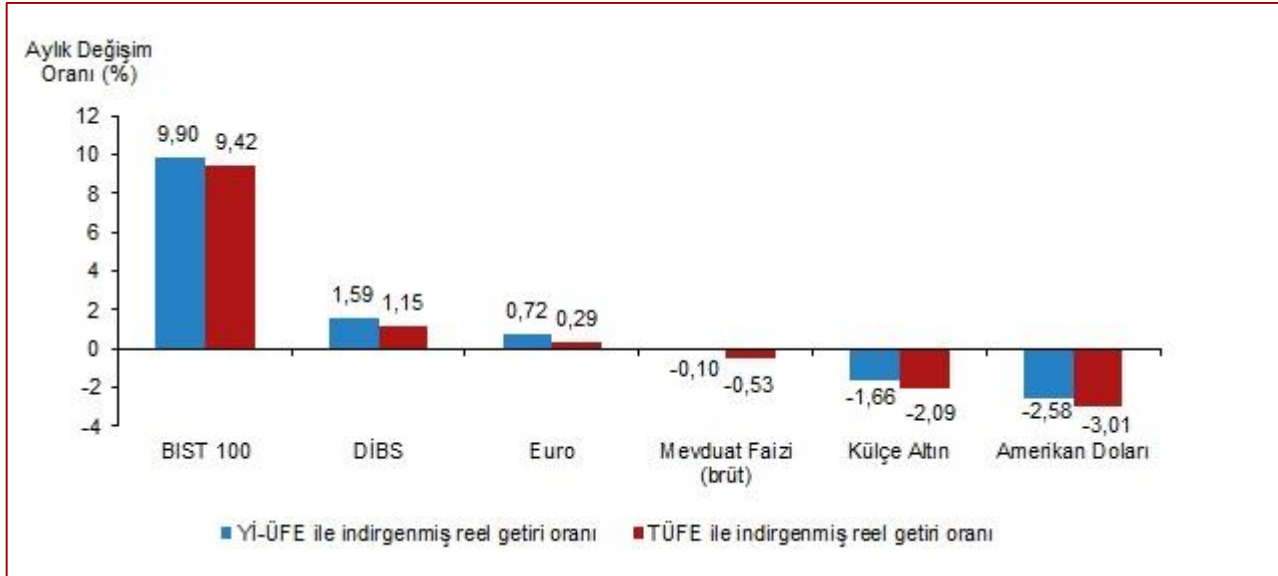
İşgücü İstatistikleri, Nisan 2020

- ❑ Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı 2020 yılı Nisan döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 427 bin kişi azalarak 3 milyon 775 bin kişi oldu. İşsizlik oranı 0,2 puanlık azalış ile %12,8 seviyesinde gerçekleşti. Tarım dışı işsizlik oranı 0,1 puanlık azalış ile %14,9 oldu.
- ❑ İstihdam edilenlerin sayısı 2020 yılı Nisan döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre 2 milyon 585 bin kişi azalarak 25 milyon 614 bin kişi, istihdam oranı ise 4,9 puanlık azalış ile %41,1 oldu.

Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları, Haziran 2020

- En yüksek aylık reel getiri, yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) ile indirildiğinde %9,90, tüketici fiyat endeksi (TÜFE) ile indirildiğinde ise %9,42 oranlarıyla BIST 100 endeksinde gerçekleşti.
- Yİ-ÜFE ile indirildiğinde; yatırım araçlarından Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) %1,59 ve Euro %0,72 oranlarında kazandırırken; mevduat faizi (brüt) %0,10, külçe altın %1,66 ve Amerikan Doları %2,58 oranlarında yatırımcısına kaybettirdi. TÜFE ile indirildiğinde DİBS %1,15 ve Euro %0,29 oranlarında kazandırırken; mevduat faizi (brüt) %0,53, külçe altın %2,09 ve Amerikan Doları %3,01 oranlarında yatırımcısına kaybettirdi.

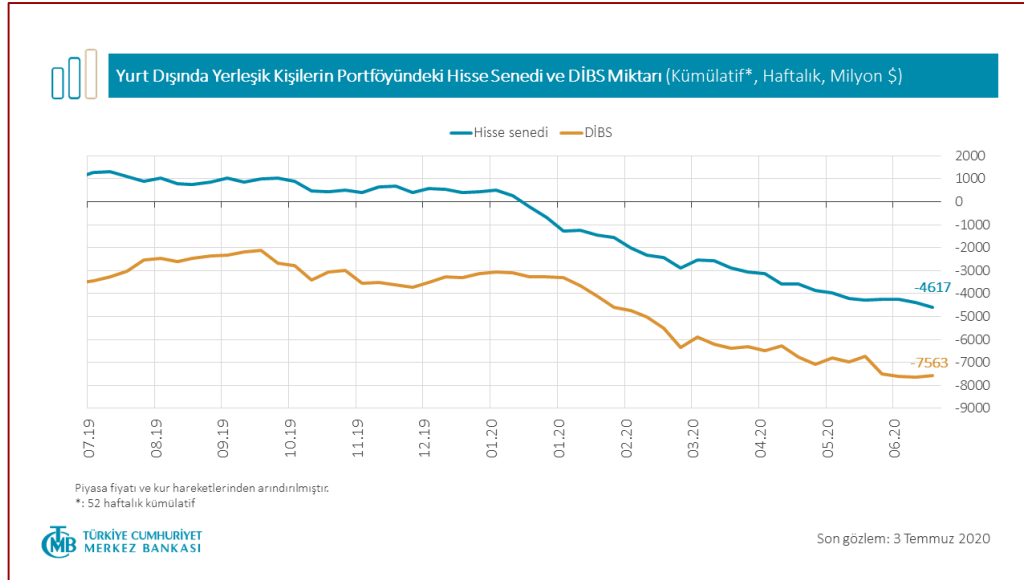

Post Brexit ve Türkiye & İngiltere

- ❑ Dış işleri bakanı Mevlut Çavuşoğlu bu hafta yaptığı İngiltere ziyaretinde İngiltere dış ilişkiler sözcüsü ile görüşme yaptı ve FT'a bir röportaj verdi.
- ❑ Söz konusu ziyaretin ana teması Brexit sonrası Türkiye İngiltere özel ticaret anlaşması idi. Ayrıca turizm konusunda da karşılıklı iyi niyet görüşmesi yapıldı.
- ❑ Ayasofya haberlerinin gölgesinde kalmış olsa da dış ticarete en yüksek hacmi yakaladığımız ikinci ülke olarak İngiltere ile çift taraflı ticaret sözleşmesinin çok yakın olduğu,
- ❑ İkili ticaret hacmi hedefinin 20 milyar\$ olarak belirlendiđi ifade edildi.
- ❑ İngiltere ile geçen yıl ikili olarak toplam 18,8 milyar£'luk ticaret yapıldı. Bu tutarın 7,9 milyar£'u İngiltere ihracatı, 10,9 milyar£'u ise Türkiye ithalatı niceliğinde.
- ❑ Türkiye'de faaliyet gösteren şirket sayısı 2500 adet , ayrıca ikili ticaretin %95'i sanayi ürünleri %5'i ise tarım ve hizmet ticareti olarak gerçekleştirilmekte.
- ❑ Görüşmede %5'lik tarım ve hizmet ticareti kısmının daha da arttırılması konusunda İngiltere tarafından atıfta bulunulmuştur.
- ❑ Ankara anlaşması kapsamında İngiltere'de 350-400 bin civarında Türk'ün yaşadığı tahmin ediliyor.

TCMB'a Korumacı Yaklaşım Kritiği

- ❑ 2003-2019 yılları arasında TCMB baş ekonomisti olarak görev almış olan Bilkent Ün. Hocası Hakan Kara FT 'deki makalesinde;
- ❑ “Bugün faiz oranı, fiyatlamalar, kurlar ve özel banka bilançoları devlet tarafından kontrol edilmekte olup, bu durum bir ülkenin işsizlik, enflasyon gibi anahtar ekonomik faktörlerini kontrol etmesi olarak görülebilir. Ancak uzun vadede ekonomiye zarar verecektir.” şeklinde halihazırda para politikasındaki korumacı yaklaşımların uzun vadeli yatırımları politik belirsizlik nedeni ile caydıracağı yönünde kritikte bulunmuş.
- ❑ Önceki bültenimizde konu yaptığımız borsadaki açığa satış yasağı kısmi olarak kaldırılmış idi.
- ❑ Son olarak JP Morgan, Goldman Sachs ve Credit Suisse'in de aralarında bulunduğu 6 yabancı bankaya BIS üzerindeki manipülasyonları nedeni ile yasak getirildi.

Ayasofya Haberleri

- ❑ Bu hafta dış basının gündeminde Ayasofya'nın ibadete açılıp açılmayacağı ile ilgili haberler çok fazla idi.
- ❑ Her ne kadar ana temamız Covid-19'un ekonomik etkileri olsa da 537 yılında Doğu Roma İmparatorluğu tarafından tamamlanıp, 1453'de Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesinden itibaren; müzeye dönüştürüldüğü 1934 yılına kadar yaklaşık 500 yıl boyunca cami olarak kullanılan Ayasofya, UNESCO'nun dünya mirası listesinde yer alıyor.
- ❑ Bugün tekrar ibadethaneye dönüştürülen şaheser niteliğindeki yapı konusunda başta Yunanistan ve Rusya olmak üzere tüm Hristiyan dünyası adeta dehşete düşmüş durumda..

